

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра східної і слов'янської філології

Курсова робота
з івритської філології
на тему:

ВІЙСЬКОВА ТЕРМІНОЛОГІЯ У МОВІ ІВРИТ

Студентки групи Івр18-21
факультету східної і слов'янської філології
денної форми здобуття освіти
Освітньої програми: мова іврит, єврейська література
та переклад, друга східна мова, західноєвропейська
мова

Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.063 Східні мови та літератури
(переклад включно),

перша – іврит

Бевзюк Яніни Віталіївни

Науковий керівник:

викл. Клева Катерина Юріївна

Допущена до захисту
«25» травня 2023 року
Завідувач кафедри

_____ Валігура О.Р _____

(підпис) (П.І.Б)

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

Київ - 2023р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 .ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ	6
1.1 Поняття «Військова термінологія».....	6
1.2 Розвиток військової термінології в процесах формування держави Ізраїль	10
Висновки до Розділу 1	16
РОЗДІЛ 2 . ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У МОВІ	
ІВРИТ.....	17
2.1 Біблійні військові терміни та їх роль у формуванні мови іврит	17
2.2 Ключові терміни у вжитку ізраїльської армії.....	23
2.3 Сленгові слова та вирази в сучасній військовій розмовній мові.....	29
Висновки до Розділу 2	31
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	32
АНОТАЦІЯ	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	34

ВСТУП

Сучасний іврит – це офіційна мова Ізраїлю та державна мова єврейського народу, що має багату та довжелезну історію, яка почалася понад три тисячі роки тому. Вона базується на біблійному івриті, котрий використовувався у релігійних та літературних цілях як письмова мова. З давньоєврейської мови походять і багато військових термінів, адже Ізраїльтяни вели численні битви, захищаючи свою країну.

Військова термінологія – це невід'ємна складова будь-якої мови та, звичайно, армійської сфери. Завдяки їй проводяться успішні військові операції, забезпечується зв'язок між військовими, визначаються тактики і стратегії військових дій, унеможлиблюється здійснення помилок та непорозумінь під час завдань. Це не прості фрази й загальноживані слова, а дуже багатий та різноманітний засіб комунікації між командирами та солдатами, цілий світ, що відображає не тільки соціальні та політичні реалії Ізраїлю, а й культурний та історичний контекст. Це неймовірно цікавий і напрочуд складний напрямок для лінгвістів, який є важливою часткою наукових досліджень у сфері історії та звичайно лінгвістики. Саме в івриті військова термінологія відіграє неабияку роль і є важливою складовою культурної спадщини Ізраїлю, тому що він має складну військову історію, постійно перебуває у конфлікті з державами, з якими межує, і є стратегічним союзником великої кількості країн.

У наш час спостерігається активний розвиток військової лексики, та Ізраїль не став виключенням у цій тенденції. Після отримання Ізраїлем незалежності та створення Армії Оборони Ізраїлю військова лексика почала невпинно розвиватися, оскільки потрібно було створити термінологію і спільну мову для своїх підрозділів та забезпечити ефективність військових дій для підтримки національної безпеки. Сьогодні військові терміни мовою іврит охоплюють не лише військові операції та битви, а й багато інших аспектів військового життя, наприклад військову медицину, безпеку та оборону,

військову техніку тощо. Значна увага також була приділена розробці нової термінології для задоволення потреб сучасних військових. Особливо це стосується військової кібернетики, де розробляються спеціальні терміни для опису нових технологій і заходів забезпечення кібербезпеки.

Отже, у світі, де все ще існують війни та конфлікти, військова термінологія залишається важливою частиною мови та культури. В Ізраїлі це стало не лише формою спілкування в армії, але й частиною національної спадщини та ідентичності. Тому вивчення військової термінології івриту є важливим завданням не лише для лінгвістів, а й для всіх, хто хоче краще зрозуміти культуру та історію Ізраїлю.

Актуальність нашого дослідження полягає у тому, що необхідність вивчення військової термінології є надзвичайно важливою частиною для розуміння мови іврит у контексті історичного, політичного та культурного дискурсу та дає можливість простежити соціальні та культурні зміни в Ізраїльському суспільному житті .

Метою роботи є різносторонній аналіз військової термінології , дослідження її виникнення, історичного розвитку з плином часу та взаємозв'язку з єврейською культурою, визначення її ролі в ізраїльському суспільстві та розгляд аспектів сучасного використання .

Завдання дослідження :

- Визначити історичний контекст виникнення військової термінології
- Простежити розвиток термінів
- Обґрунтувати особливості вжитку в усній та письмовій мові
- Дослідити сучасне використання у межах та за межами ізраїльської армії

Об'єктом дослідження виступає військова термінологія в мові іврит.

Предметом дослідження є процес формування та використання військової термінології в мові іврит.

Матеріалом дослідження є наукова та художня література, словники та джерела, пов'язані з військовою справою.

У нашому дослідженні використовуватиметься багато **методів дослідження**, таких як :

- огляд великої кількості літератури
- семантичний аналіз для визначення суті військових термінів
- аналіз військових посібників та документів.

Наукова новизна цієї курсової роботи полягає у комплексному аналізі військової термінології в мові іврит, її історичного розвитку та сучасного вживання.

Практичне значення цього дослідження полягає в його актуальності для військових, лінгвістів, істориків та всіх, хто цікавиться мовою іврит та її військовою спадщиною.

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

1.1 Поняття «Військова термінологія»

У науці і техніці для опису процесів, предметів і явищ прийнято використовувати спеціальні слова. Такі слова називаються термінами і відіграють важливу роль у формуванні термінології. Розуміння поняття термінології є важливим етапом вивчення лінгвістичних аспектів різних галузей знань. Це допомагає з'ясувати і зрозуміти як ці поняття використовуються у практичній діяльності, та які саме слова та терміни будуть ключовими в цій сфері.

У епоху одночасного розширення знань, зростання технологій і комунікацій, тобто у 18 столітті, термінологія розглядалася як необхідна річ для подолання труднощів, пов'язаних з численними розробками. Не дивно, що австрієць Е. Вюстер (1898-1977), котрий вважається основоположником сучасної термінології та головним представником так званої Віденської школи походив з галузі інженерії. Лише у 20 столітті термінознавство отримало наукове спрямування і водночас було визнано суспільно значущим видом діяльності. Термінологія, галузь, пов'язана зі складанням спеціалізованих термінів, їх вивченням та редагуванням, не є новою галуззю дослідження зараз, але систематично вона розвивалася лише в останні десятиліття з огляду на її принципи, основи та методології. Її соціальне та політичне значення тепер визнано на національному та міжнародному рівнях (Cabré, 1992, с.1). Термінологія є автономною частиною кожної мови, що тісно пов'язана з науковою, технічною та професійною діяльністю і утворює терміносистеми, які визначаються головним чином понятійними елементами спеціальних знань і відтворюються лінгвістично-мовними засобами. Таким чином, мова є структурним інструментом, який сприяє формулюванню наукових теорій, законів, принципів і положень, а термінологія- продукт науково-технічної творчості, котра стала важливою частиною науки і техніки (Томіленко, 2015, с.9). Термінологія (від лат. terminus та гр. logos —

слово, вчення) — це сукупність термінів, котрі відповідають історично оформленим поняттям певної галузі науки та техніки, де ця сукупність утворює терміносистему (напр., терміносистеми математики, музикознавства, літературознавства і т.п.) (Волков,Кияк ,2001,с.561 -562).

За Карпенком (2006,с.2016-2017), термінологія – це спеціальні чи то професійні, чи то наукові слова , які людина освоює під час поглибленого вивчення якоїсь науки або під час набуття конкретної професії.

У роботах термінологів А.В.Крижанівської, Л.О.Симоненко, Т.І.Панько (1984) та ін. термінологія- це одиниця мови, призначена для вираження понять та є невід'ємною частиною науки, техніки та інших спеціалізованих галузей (с.21). Термінологія є частиною словникового складу мови, хоча демонструє суттєві відмінності від загальноживаної лексики (Волков,Кияк,2001,с.561-562).Вона сформувалася переважно на основі грецької та латинської, а також арабської, німецької, англійської мов (Ковалів,2007,с.479).

Термінологія є основою для :

- Упорядкування знань на основі взаємозв'язку понять (загальна теорія науки, класифікація понять у кожній дисципліні).
- Передачі знань, прийомів і навичок (освіта, навчання, читання науково-технічної документації).
- Перекладу науково-технічної літератури іншими мовами.
- Публічного запису (публікація науково-технічних документів іншими мовами).
- Реферування та конденсування предметної інформації
- Зберігання та пошуку науково-технічної інформації (індексна мова, тезауруси, системи класифікації) (Felber,1984,с.1).

Термін, як ми його розуміємо сьогодні, вперше був сформований у 1930-х роках і лише нещодавно перетворився з аматорства на справжній науковий підхід (Cabré,1992,с.1). Це слово або словесний комплекс, що співвідноситься з чітко окресленим поняттям певної організованої галузі пізнання і вступає в системні зв'язки з

іншими словами та словосполученнями даної галузі (Волков, Кияк, 2001,с.561). Згідно з термінологічним словником Гельмута Фельбера, термін визначається як «слово або словосполучення зі специфічним значенням, що використовується в певній галузі знань або комунікації для точного і одноманітного вираження поняття» (с.3).

За Карпенком (2006), термін (лат, terminus - межа, кордон) - слово чи словосполучення, що виражає спеціальне поняття певної галузі виробництва, науки, мистецтва, суспільного життя (с.216).

Сьогочасні терміни повинні задовольняти певні вимоги. Найвагоміші з них:

- 1) термін повинен відповідати правилам та нормам даної мови;
- 2) Він має бути систематичним;
- 3) терміну властива дефінітивність
- 4) терміну притаманна відносна незалежність від контексту:
- 5) Він має бути точним і водночас коротким;
- 6) термін прагне до однозначності;
- 7) для терміну не характерна синонімічність та експресивність
- 9) Він повинен відповідати вимогам евфонії, тобто бути милозвучним. (Волков, Кияк, 2001,с.561)

Усі дослідники сходяться на думці, що ясність у термінології передбачає регулярність і точність, а отже, високу інформативність терміносистеми. Однак у новій науці, що розвивається, де понятійний апарат ще не є усталеним, а також у науці з тривалою історією, яка спочатку була пов'язана з виробництвом, понятійний апарат недостатньо організований і не може бути охарактеризований як абсолютно точний або однозначний. Точність терміна як однозначної системи слів означає відсутність синонімів. Однак у реальності терміни часто є багатозначними, оскільки одне слово-термін може використовуватися для опису різних понять або, навпаки, для одного поняття можуть використовуватися два або більше синонімів (Стацюк,2016,с.114)

Термін має такі характеристики:

а) Чітке визначення поняття - терміни не просто виражають поняття, а ґрунтуються на наукових дефініціях (визначеннях).

б) Однозначність - терміни в одній науковій галузі, як правило, не характеризуються багатозначністю.

в) Денотативне значення- у термінології основне значення не супроводжується конотативним, тобто додатковим емоційним чи стилістичним забарвленням.

г) Поширення серед фахівців - терміни, як правило, не є частиною загальноповживаного шару письмової мови. (Карпенко,2006, с.2016)

Як ми вже знаємо, галузеві термінології називають терміносистемами. Системність термінології зумовлена двома типами зв'язків, які надають сукупності термінів системного характеру.

1) Логічні зв'язки (якщо між поняттями науки існують системні логічні зв'язки (які є в будь-якій науці), то терміни, що називають ці поняття, також повинні бути системно пов'язані).

2) Лінгвістичні зв'язки (хоча терміни позначають наукові поняття, вони залишаються одиницями природної людської мови і тому мають усі зв'язки, характерні для загальноповживаних слів, такі як синоніми, антоніми, словоформи, полісемія, граматичні та родові відношення).

Таким чином, термінологія - це не хаотичний набір слів, а система спеціальних назв, організована логічно і лінгвістично. А отже систематизація - одна з найважливіших умов існування терміна. Термін може існувати лише як елемент термінологічної системи. В останньому випадку під терміном розуміють упорядковану сукупність термінів, яка адекватно виражає понятійний апарат теорії, що описує певну спеціальну галузь людських знань або діяльності (Білозерська, 2010, с.18-19).

У нашому дослідженні буде розглянуто систему спеціалізованих термінів і виразів, що використовуються у збройних силах та інших військових установах для

позначення різних понять, процедур, техніки, організації військового життя та бойових дій. А саме термінологію збройних сил Ізраїлю .

1.2 Розвиток військової термінології в процесах формування держави Ізраїль

Ізраїль - країна з давньою історією, що сягає біблійних часів. З моменту заснування держави на землі, яку Ізраїль займає сьогодні, пройшло багато етапів. Цей процес розпочався ще за часів Авраама, якому, згідно з Біблією, було обіцяно перших нащадків і землю, та після цього народження дітей Якова і перейменування його в Ізраїль (Бут. 29-32 і 35). Потім сталися такі події, як вихід ізраїльського народу з Єгипту під проводом Мойсея після століть поневір'янь і переслідувань (Вих. 1), існування дванадцяти колін Ізраїлевих на обіцяній Богом землі, ізраїльського та Юдейського царств і вавилонського полону, як відправної точки біблійної історіографії. Щодо кінцевої точки стародавньої історії, то більшість дослідників обрали руйнування римлянами Єрусалимського храму в 70 р. н.е., а також наслідки другого єврейського повстання в 132-135 рр. н.е. (Kratz, 2015,с.3). До створення Держави Ізраїль єврейський народ брав участь у різних конфліктах і війнах, що і стало причиною створення та розвитку військової термінології. Однією з них була Ханука, яка відбулася у 2 столітті до нашої ери і була пов'язана з повстанням Маккавеїв проти сирійського правителя Антіоха IV Епіфана. Інша - Велика юдейська війна, яка зруйнувала Єрусалим і Другий Храм. Євреї також брали участь у різних конфліктах з народами, що мешкали на їхній землі, такими як филистимляни та амалікітяни. Цей народ пережив різні переслідування, перемоги і поразки, але ніколи не втрачав надії на свою націю. Отже, загибель другого храму сталася 29 серпня 823 року після заснування міста Рим, 9 або 3830 року за єврейським літочисленням, римляни здобули перемогу в Юдейській війні. Наслідком цього стало розсіювання єврейського народу по всьому світу. Переживши інші юдейські війни, період хрестоносців та життя в османській імперії, у 19 столітті починається новий етап його існування– шлях до створення єврейської держави. Євреї

могли тричі на день згадувати Єрусалим і надію на повернення до нього у своїх молитвах, але вони не робили ініціатив, які б змінили їхню багатовікову реальність. Переважна більшість євреїв жила в Європі і змиралася з реальністю періодичного насильства, приниження і дискримінації. До початку XIX століття євреї вважали себе єдиним народом, хоча й народом діаспори, який не має ні території, ні суверенітету (Sharira, 2012, с.5). Проте усе почало різко змінюватися з появою сіоністського руху, який у 1897 році започаткував Теодор Герцль. Повернення на територію «Землі обітваної» давно було мрією євреїв. Зростання антисемітизму в середині-кінці XIX ст. підштовхнуло єврейських інтелектуалів до ідеї створення спільної незалежної країни. Тому, всупереч домінуючим тенденціям у єврейському суспільстві на той час, націоналістичний рух вимагав, перш за все, визнання існування єврейської держави зі спільним минулим, сьогоденням і навіть майбутнім (Sharira, 2012, с.14). Отже, сіонізм (ציונות, ціонут)- це національний єврейський рух, який має на меті об'єднання та відродження єврейського народу на його історичній батьківщині – Ерец-Ізраель, а також є ідеологічною концепцією побудови цього руху (היהודית האנציקלופדיה ארתר , ציונות). Перший сіоністський конгрес, скликаний Герцелем у Базелі, відбувся 29 серпня 1897 року й урочисто заявив про появу нового політичного руху. На підготовку конгресу пішло півтора року і метою цієї події було створення незалежної єврейської держави (Гордіс, 2021, с.31). Впровадження сіонізму у вир близькосхідної політики призвело до того, що і без того вкрай нестабільне середовище стало основою для регіональної війни. Як би банально це не звучало, але без сіонізму не було б Держави Ізраїль, а без Ізраїлю не було б контексту всеосяжного конфлікту (Oren, 2002, с.2). Сіоністський рух сприяв масовій імміграції євреїв до Ізраїлю, яка називалася «алією». Більшість євреїв прибули до цієї країни після створення держави Ізраїль. Проте цьому передував тривалий процес часткового переселення на Батьківщину, який складався із п'яти таких алій. Це позначає повернення євреїв до Землі Ізраїлю, як групами, так і поодинці. Перша алія розпочалася 1880 року і тривала до 1905 року. Першими олімами ("висхідними", іменник, похідний від алії) були білуїми. Їх кількість зростала за рахунок поселенців, натхненних працями

Герця та створенням Всесвітньої сїонїстської організації. Жїнки та чоловіки Першої Алії зіштовхнулися з великим викликом. Вони повинні були буквально змусити пустелю знову зацвісти. Засновані ними сїльськогосподарські поселення, де люди жили і працювали разом для спільного блага, стали попередниками кїбуцїв наступних десятилїть (Scharfstein, Sol,1997,с.231). Друга алїя тривала з 1905 року до початку Першої свїтової вїйни у 1914 році. Ця хвиля імїграції призвела до розвитку нового типу сїльського поселення в Палестині - кїбуцу (кооперативу). Члени кїбуцу не тїльки працювали і жили разом, але й володіли всїм майном спільно. Кїбуц їх забезпечував їжею, одягом та іншими речами першої необхідності, які оплачувалися за рахунок продажу своєї ж сїльськогосподарської продукції (Scharfstein, Sol,1997,с.233). Третя алїя (1919-23) була продовженням другої алїї, що була перервана вїйною, та стимулювалася Декларацією Бальфура, за якою послїдувало встановлення британської влади в Ерец-Ізраель та масовими погромами в Росїї в перїод громадянської вїйни. У цей перїод були створені Гїстадрут і Хагана (підпїльна воєнна сїонїстська організація), з'явилися нові сїльськогосподарські поселення, збільшилися масштаби єврейського сїльськогосподарського і промислового розвитку в країні. (עליה , היהודית האנציקלופדיה ארת). 1924 рік принїс Четверту Алїю, першу хвилю масової імїграції в історїї сїонїзму. Ця еміграція призвела до фундаментальних змін у єврейській мїграції у свїті. П'ята Алїя (1929-39) складалася переважно з євреїв, які залишили Нїмеччину пїсля приходу до влади нацистїв у 1933 році. Ця хвиля репатріації значно збагатила інтелектуальне та культурне життя ішува і зробила значний внесок у створення правової системи країни. З кожним наступним роком кїлькїсть репатріантїв значно збільшувалася, попри діючі обмеження з боку британської влади. Безлїч людей мїгрували до Ізраїлю нелегальним способом, здебільшого морськими шляхами. До створення держави єврейське населення підмандатної Палестини налічувало близько 650 тис. осіб (עליה , היהודית האנציקלופדיה ארת).

У нїч на 29 листопада 1947 року стався спонтанний вилив радостї пїсля того, як резолюція №181 про припинення британського мандату та розподїл Палестини на двї держави була ухвалена Генеральною Асамблеєю ООН. Натовпи людей танцювали на

вулицях, молилися в синагогах, які відкривалися спеціально опівночі, а діти вішали квіти на зловісну британську бронетехніку. Єдиним, хто не був учасником всесвітнього свята, був Давид Бен-Гуріон. Як реаліст, він знав криваву ціну створення єврейської держави. Роком раніше, на 22-му сіоністському конгресі, він сказав керівництву Єшувської служби безпеки, що єврейський вплив необхідно стримувати та уникати конфронтації з Великобританією, оскільки незабаром буде оголошено державу, яка призведе до війни не лише з арабами у Палестині, а й з регулярними військами арабських країн (Sharira, 2012, с.155).

14 травня 1948 року ВСО разом з лідерами єврейської спільноти Палестини проголосили створення Держави Ізраїль згідно з резолюцією Генеральної Асамблеї й одночасно з цим Єгипетські літаки піддали Тель-Авів бомбардуванню. Так почалася перша повномасштабна арабо-ізраїльська війна, яка - як і громадянська війна, що передувала їй, точилася за землю (Bregman, 2016, с.1).

На даному етапі варто згадати про важливість військової термінології у період створення ізраїльської держави, адже вона повинна була розвиватися суміжно з швидкоплинними подіями, які, в першу чергу, були пов'язані з військовими обставинами. За увесь період своєї історії Ізраїль неодноразово брав участь у воєнних конфліктах. Ми могли простежити дану тенденцію, ознайомлюючись із стародавньою історією та зможемо спостерігати за нею у новітній історії, починаючи з заснування Держави. Ізраїльська військова термінологія відображає досвід країни у війнах і конфліктах на Близькому Сході.

Вона бере свій початок ще з біблійних часів та розвивається впродовж усіх сутічок, конфліктів, зіткнень та повномасштабних війн. Тому очевидно, що одним з найбільших викликів була необхідність створення власних збройних сил та власної нової термінології для захисту новоствореної держави від ворогів.

Ми помічаємо ворожнечу між арабською та ізраїльською культурою ще під час Першої Алії, адже євреї звикли до землеволодіння з чіткими межами, тоді як їхні арабські сусіди використовували будь-яку місцевість, яка не оброблялася - на додаток

до загальної ворожості проти того, що вони вважали їх зловмисниками на своїй землі (Hemmingby, 2011, с.7). Створення Хагани також вважається важливою передумовою для створення Армії оборони Ізраїлю (івр. צבא ההגנה לישראל — Цва га-Хагана ле-Ісраель, скорочено івр. צה"ל — ЦАГАЛЬ). Хагану було вирішено заснувати як головну оборонну установу з національними цілями для того, щоб захищати зростаюче єврейське населення від арабських заворушень. Протягом 1920-х років центральна влада Хагани була обмежена, але це змінилося з палестинськими заворушеннями в 1929 році, і з тих пір Хагана значно розширилася в розмірах. Англіїці ніколи офіційно не визнавали цю організацію, але співпрацювали з нею. Вони також створили єврейські поліцейські підрозділи та спеціальні нічні загони (Bierman, Smith, 2001, с.135). ЦАГАЛЬ був заснований під час Війни за незалежність Ізраїлю, через два тижні після проголошення держави. Тимчасовий уряд на чолі з Давидом Бен-Гуріоном вирішив створити армію, і 26 травня 1948 року Давид Бен-Гуріон підписав Указ про Армію оборони Ізраїлю (פקודת צבא לישראל הגנה). ЦАГАЛЬ складався здебільшого з членів "Хагани", і його організаційну структуру було збережено. Члени таких організацій, як "Лехі" та "Іргуна" також приєдналися до нього пізніше (Hemmingby, 2011, с.8-9).

Тож, першою війною, вже на державному рівні стала Війна за незалежність (מלחמת המדינה, *мільхемет га-‘ацмаут*)- ця війна вибухнула після того, як британці оголосили про припинення мандата на Палестину. Арабські держави не визнали створення держави Ізраїль і вторглися на її територію. Вона почалася в ніч з 29 на 30 листопада 1947 року та вирувала між євреями та арабами з того дня до 10 березня 1949 року, майже через шістнадцять місяців (Yigal Allon, 1970, с.352). Наступним арабо-ізраїльським конфліктом стала Синайська Кампанія або ж Суецька криза, операція ізраїльської армії, Франції та Британії з одного боку, проти збройних сил Єгипту з іншого боку. Відбувалася в Синаї та в секторі Гази, здійснена 29 жовтня - 5 листопада 1956 р., що мала кодове найменування "Кадеш" (ההודית האנציקלופדיה אחר, סיני מלחמת). Не менш відомою сутичкою в військовій історії ізраїлю є Шестиденна війна (івр. מלחמת ששת הימים, *Мільхемет Шешет га-Ямім*). 5-6 червня 1967 року Ізраїль почав велику операцію

проти Єгипту, Йорданії та Сирії (Oren, 2002, с.170). Він захопив Синайський півострів, Східний Єрусалим, Західний берег річки Йордан і Голанські висоти на північному заході Сирії. Шестиденна війна стала результатом напруженості у відносинах між Ізраїлем та Єгиптом, Йорданією і Сирією, яка тривала протягом десятиліття після закінчення Синайської кампанії в 1956 р. Після шестиденних боїв ізраїльські війська завдали великих втрат арабським військам і здобули перемогу (האנציקלופדיה אחר, הימים שש מלחמת היהודים). Після неї слідували такі події, як Війна на виснаження та війна Судного дня, більше відома як *Йом-Кіпур* (מלחמת יום הכיפורים, Мільхемет Йом Га-Кіппурім). Це вже четверта війна між арабськими країнами і Державою Ізраїль. Вона розпочалася раптовим нападом Єгипту і Сирії 6 жовтня 1973 р., у Судний день 5734 р. за єврейським календарем. Зрештою, і закінчилася перемогою Ізраїлю без значних територіальних змін 24 жовтня 1973 р. (Рабінович,2004). Кожна війна -це продовження арабо-ізраїльських конфліктів, яких після Йом-Кіпуру було іще багато: Перша (1982) і Друга (2006) Ліванські війни, Перша (1987-93) і Друга (2000-05) палестинські інтифади, війна в Секторі Гази (грудень 2008 – січень 2009) та операції «Хмарний стовп» (листопад 2012) і «Непорушна скеля» (липень-серпень 2014).

Таким чином можна дійти до висновку, що івритська військова лексика пройшла чимало етапів виникнення та розвитку. Кожен військовий конфлікт в історії Ізраїлю демонструє не лише його причини та результати, але й військову термінологію, яку він використовував. Кожна нова війна, тобто наступний період військового розвитку Ізраїлю, вимагає створення нових термінів і понять, що відображають новітні технології і тактику. В результаті цих змін, в військовій термінології івриту можна виокремлювати різні види слів, що використовуються у залежності від військового напрямку, сфер діяльності та застосування.

Військові термінологи розглядають військову термінологію, виділяючи в ній різні класи, підкласи, понятійні поля та тематичні групи, що входять до лексико-семантичної системи мови в цілому (Литовченко, 2016, с.28). Відношення між елементами тематичної групи зумовлені екстралінгвальними чинниками, а власне група є сукупністю ідеальних і матеріальних денотатів,

які позначаються словесними знаками. Тому, сучасні лексикологи задля розподілення компонентів військової субмови використовують логіко-предметне членування на тематичні групи (Левицький, 2006, с. 219).

3. Дубинець (2015) з військової лексики виокремлює: 1) назви осіб, пов'язаних з військовою справою; 2) назви зброї, військового спорядження та регалій; 3) назви збройних сил, військових одиниць, стратегій та тактик ведення бойових дій та їх наслідків (с. 169). Український дослідник мови військової сфери Ю. Лукіячук (2017) також пропонує тематичну класифікацію військових термінів, зокрема відповідно до видів та родів збройних сил: 1) терміни сухопутних військ (з-поміж яких науковець виділяє терміни механізованих, танкових, аеромобільних, ракетних та інших військ); 2) терміни військово-морських сил (з-поміж яких науковець виділяє терміни надводних, підводних сил тощо); 3) терміни військово-повітряних сил (з-поміж яких науковець виділяє терміни винищувальної, розвідувальної, штурмової, військово-транспортної авіації тощо); 4) терміни військ зв'язку; 5) терміни інженерних військ. Також важливо зазначити важливість емоційно-забарвлених одиниць військової лексики, таких як сленг, жаргонізми і арготизми. Адже військовий сленг охоплює майже всі сфери військової життя. Практично всі терміни, види майна, озброєння, військової техніки та будь-які інші речі мають свої назви як в літературній, так і в неформальній мові. Це пов'язано з необхідністю давати прості назви предметам і подіям в особистому житті та професійній діяльності. На думку Д. Говарда (1965), військовий сленг сприяє зближенню військовослужбовців (с. 188).

Висновки до Розділу 1

Отже, можна зробити висновок, що термінологія- це дійсно важливий аспект кожної галузі знань та науки, адже вона дає можливість називати поняття точно та однозначно. Вивчення та правильне використання військової термінології має неабияке значення для безпечного та успішного проведення військових операцій. Військова термінологія мови іврит була сформована у ході історії Армії оборони Ізраїлю, як до заснування держави, так і після. Вона стала наслідком чисельних

конфліктів та війн, таким чином розвиваючись і удосконалюючись з плином часу. Наразі ми маємо добре сформовану лексичну систему, з якої випливає багато різновидів армійських слів. Їх дослідження та вивчення має важливу роль у розумінні історичного та культурного контексту і мови в цілому.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У МОВІ ІВРИТ

2.1 Біблійні військові терміни та їх роль у формуванні мови іврит

Ознайомлення з військовою термінологією в івриті неможливе без звернення до слів біблійного походження, це насамперед цінний елемент у розумінні військової історії та сучасної військової термінології. Біблійні тексти- це надзвичайно важливі джерела мови іврит, які до того ж містять багато слів, пов'язаних з військовою справою. Ці терміни можуть використовуватися в сучасній розмовній мові і надають можливості покращити розуміння біблійного тексту, розширити словарний запас та розібратися з витокami військової термінології. Тому, на даному етапі ми працюватимемо саме з першоджерелами. Ось декілька прикладів, які зустрічаються у «Брешті» (Книзі Буття), першій частині Біблії :

1. מִלְחָמָה – "війна" : термін, який часто згадується в Книзі Буття, особливо в контексті боротьби між різними народами чи племенами. Наприклад, у Бутті 14:2 описується битва між Хадкорлаомером і чотирма царями.

אִיהָ עָלָב הָלָמוּ מִיְבֻצָּה הָלָמוּ רַבְאֲמִשֵּׁן הַמִּדָּא הָלָמוּ | בְּאַנְשֵׁי הַרְמֵעַ הָלָמוּ עֲשָׂרֵב־תָּאן מִדֹּס הָלָמוּ עֲרֵב־תָּא הַמְלָלָמוּ וְיִשְׁעֵי
ב:די תישארב) "רעצ"

«Вони вчинили війну з Бераєм, царем Содому, і з Біршаєм, царем Гомори, з Шин'авом, царем Адми, і Шемевевером, царем Цевоїму, і з царем Белаю, що Цоар тепер» (Бут. 14:2).

2. צָבָא – "військо" : згадується у Бутті 21:22, де розповідається про зіткнення між Авімелехом та Ісааком і згадується, що Авімелех мав з собою велике військо.

"עַשׂוֹ אֲשֶׁר-אַתָּה בָּכָל עַמּוֹת אֱלֹהִים לֹאמַר אֶל-אַבְרָהָם שׂוֹר-צָבָאוֹ וּפִיכֹל אֲבִימֶלֶךְ וַיֹּאמֶר הֲלוֹא בָּעֵת וַיְהִי"
(כב: כא בראשית)

«І сталося часу того, і сказав Авімелех і Піхол, головний провідник його війська, до Авраама, говорячи: Бог із тобою в усьому, що ти робиш!» (Бут. 21:22)

3. קֶרֶב – "меч, сабля": термін, який описує різновид меча, що використовується у військових діях. У наявний Бутті 34:25, і це може вказувати на розповсюдженість такого знаряддя для військової атаки. І вперше його можна побачити у Бутті 3:24, де говориться про те, що на схід від Едемського саду був розміщений Херувім та вогненний меч, який постійно обертається, щоб охороняти шлях до дерева життя.

חַטָּב רִיעָה-לֵעַ וְאַכְזָבוּ וּפָרַח שִׁיאַ הַגִּיד יִחַא יִלְלוּ וְיִעֲמָשׁ בְּקַעֲיִי-יִגְבִּי-יִגֹּשׁ וַחֲקָנוּ מִיָּבֵאֵךְ מְתוּיָהֶךָ יִשְׁלִשָּׁה מוֹיֵב יִהְיוּ
הכ:דל תישארב:(רקז-לכ וגרהיו

«І сталося третього дня, коли вони хворі були, то два сини Яковові, Симеон і Левій, брати Дініні, взяли кожен меча свого, і безпечно напали на місто, і повбивали всіх чоловіків» (Бут. 34:25)

" הַחַיִּים: יַעֲזֹב אֶת-דָּרְדֹד לְשֹׁמֵר הַמִּתְהַפֵּכֶת הַקֶּרֶב לְהַטּוֹת וְאֶת-אֶת-הַכְּרָבִים לְגִוַע-עֵדֶן מִקֶּדֶם וַיִּשְׂכְּנוּ אֶת-הָאָדָם וַיִּגְרָשׁ
(כד: ג בראשית) "

«І вигнав Господь Бог Адама. А на схід від еденського раю поставив Херувима і меча полум'яного, який обертася навколо, щоб стерегти дорогу до дерева життя» (Бут. 3:24)

4. קֶשֶׁף – "лук, веселка", יָרֵחַ – "стріла" : Бут 27:3-4 , де описується, як Ісав готується до полювання зі своїм "луком" і "стрілами". У Бутті 48:22 коли говорив Яков перед смертю до Йосифа.

"וַיְבַקְשֵׁתִי בְּתַרְבֵּי הָאָמֹרִי מִיַּד לְקַחְתִּי אֲשֶׁר עַל-אֶחָיִךְ אַחַד שְׂכָמְךָ לִּי נְתַתִּי וְאָנֹכִי
(כב:מח בראשית)

«А я тобі дав понад братів твоїх одну частку, яку я взяв був з руки амореянина своїм мечем та луком своїм» (Бут. 48:22)

5. מָגֵן - "щит" : цей термін використовується кілька разів у Книзі Буття, наприклад, у Бутті 15:1, де Бог пообіцяв Аврааму, що він буде "сильним щитом " для нього.

"דָּאָמְךָ בְּרָהּ דְּרַכְשֵׁי אֱלֹהִים וְגַם יִכְנָס מְרֻבָּא אֲרִית־לָא רְמָאֵל הַטְּמֵב מְרֻבָּא-לָא הוּהִי-רַבֵּד הִנֵּה הִלָּאָה מִיַּרְבֵּדָה וְרַחֵם
(א:ט תישארב)

«По цих-о подіях було слово Господнє Аврамові в видінні таке: Не бійся, Авраме, Я тобі щит, нагорода твоя вельми велика» (Бут. 15:1)

6. רֹחֵבַּ - "рушниця" : це слово з'являється в єдиному вірші в Бутті 21:20 ("І був Бог з хлопцем, і він ріс. І оселився він в пустелі, і став він, як виріс, стрільцем з лука). У даному контексті слово не використовується у його сучасному значенні. Але після численних модифікацій, які з ним відбувалися, воно набуло значення "рушниця".

Його почали вживати саме так завдяки Бен-Єгуді, точно так само, як і слово אֶקְדָּח (екдах) – "револьвер, пістолет" (Шафрір, 2015).

" (כ: כא בראשית) "קִשְׁתִּי: רִבֵּה וַיְהִי בַמִּדְבָּר וַיֵּשֶׁב וַיִּגְדֵּל אֶת־הַנֶּעֱר אֱלֹהִים וַיְהִי

«I з хлопцем був Бог, і він виріс. I осів у пустині, і став він стрілець-лучник»

(Бут.21:20)

7. אֶלֹּף - "генерал" : цей термін був обраний на основі біблійного вірша про вождів в Бутті 36:15-19 (Шафрір, 2013).

"אֵלֶּה אֱלֹפֵי בְנֵי־עֵשָׂו בְּגֵי אֵלִיפֹז בְּכוֹר עֵשָׂו אֱלֹף תִּימֹן אֱלֹף אוֹמֵר אֱלֹף צָפוֹ אֱלֹף קִנּוֹ:

אֱלֹף־קֶרַח אֱלֹף גַּעֲתָם אֱלֹף עַמְלָק אֵלֶּה אֱלֹפֵי אֵלִיפֹז בְּאֶרֶץ אֲדוֹם אֵלֶּה בְּנֵי עֵדָה:

וְאֵלֶּה בְּנֵי רַעֲוֹאל בְּנֵי־עֵשָׂו אֱלֹף נַחַת אֱלֹף יֶרַח אֱלֹף שִׁמְהָ אֱלֹף מִזְהָ אֵלֶּה אֱלֹפֵי רַעֲוֹאל בְּאֶרֶץ אֲדוֹם אֵלֶּה בְּנֵי בְשָׁמַת

אֲשֶׁת עֵשָׂו:

וְאֵלֶּה בְּנֵי אֶהְלִיבְמָה אֲשֶׁת עֵשָׂו אֱלֹף יַעֲוֹשׁ אֱלֹף יַעֲלָם אֱלֹף קֶרַח אֵלֶּה אֱלֹפֵי אֶהְלִיבְמָה בַת־עֵנָה אֲשֶׁת עֵשָׂו:

אֵלֶּה בְּנֵי־עֵשָׂו וְאֵלֶּה אֱלֹפֵיהֶם הוּא אֲדוֹם:" (טי-וט : ול תישארב)

«А оце провідники Ісавових синів. Сини Еліфаза, Ісавового перворідного: провідник Теман, провідник Омар, провідник Цефо, провідник Кеназ, провідник Корей, провідник Гатам, провідник Амалик. Оце провідники Еліфаза в краю Едома, оце сини Ади. А оце сини Реуїла, Ісавового сина: провідник Нагат, провідник Зерах, провідник Шамма, провідник Мізза. Оце провідники Реуїлові в краю едомському, оце сини Босмати, Ісавової жінки. А оце сини Оголівами, жінки Ісава: провідник Еуш, провідник Ялам, провідник Корей, оце провідники Оголівами, дочки Ани, Ісавової жінки. Оце сини Ісава, цебто Едома, і оце їхні провідники» (Бут. 36 : 15-19)

8. Військові терміни можна також знайти й у інших біблійних текстах, наприклад: вже відоме нам слово אֶקְדָּח (пістолет), походить з Біблії, але з'являється лише один раз у книзі Ісаї 54:12. Це слово не використовувалося майже 3000 років, поки

Еліезер Бен Єгуда не запропонував у 1896 році вживати його у значенні "зброя". Він почав використовувати його у своїх газетах "haTZevi" та "hashgafa" для позначення як "пістолета", так і "револьвера". Поширення цього слова почалося через десять років, спочатку в газетах, а потім і в мові. Значення "револьвер" стало єдиним завдяки дуже відомому віршу, написаному Ітамаром Бен Аві, сином Бен Єгуди, під назвою "Револьвер" наприкінці першого десятиліття 20-го століття (Шафрір, 2015).

"יב:נד ישעיה) "לאבני-הפז: וכל-גבולך אקדח לאבני ופעריך שמשתף בדכל ושמתי

«І пороблю із рубіну карнізи твої, твої ж брами з каміння карбункула, а всю горожу твою з дорогого каміння» (Іс. 54:12)

9. תותח – "гармата": з'являється в Біблії також один раз, у книзі Йова 41:21.

"כידון: לרעש וישחק תותח נחשכו בקש" (איוב כא:מא)

«Булаву вважає він за соломинку, і сміється із посвисту ратища» (Йов 41:21).

10. מרגמה - "міномет": з'являється в Старому Завіті один раз у книзі Притч 26:8

"כצנור אבן במרגמה כו-נותן לכסיל כבוד: (משליכו:ח

«Як прив'язувати камінь коштовний до праці, так глупцеві пошану давати» (Прип. 26:8).

11. פצצה - "бомба": нове слово, проте його корінь походить з біблійного івриту. В контексті Єремії 23:29 означає "молот, що розбиває скелю на шматки". Цей корінь не використовувався в мішнаїтському івриті, а іменник вперше зафіксований у

пізньому середньовіччі, в піюті 9 століття у формі іменника чоловічого роду і мав значення "уламок, скалка". Бен Єгуда придумав слово "пцаца", а опублікував його в 1904 році видатний письменник і журналіст Нахум Соколов у своїй газеті "haTzefira". Слово утворене за зразком qetala. У своєму словнику він подав два значення: "бомба" і "міна". Протягом кількох десятиліть обидва слова використовувалися для позначення обох значень, незважаючи на те, що слово "міна" вже існувало і використовувалося в цей період (Шафрір, 2015).

כּט:כג ירמיה(" קלע: יפּצץ וכפּטיש נאָם־יהוּה פּאַש דְּבָרֵי זֶה הָלוֹא

«Хіба слово Моє не таке, як огонь, говорить Господь, і як молот, що скелю розлупує?» (Єр. 23:29).

12. מוקש - "міна": зустрічається у Ісаї 8:14 та книзі Виходу 10:7 у значенні "пастка".

יְפֹעֹת מַרְטָה מְהִילָא הוּה־תָּא וּדְבַעִין מִיִּשְׁנָא־הָתָא תְּלִישׁ שְׁלֹמֶל וְנָלְ הוּ הִיְהִי יִתְמַד־ע וּיְלָא הָעֶרֶפּ יִדְבַע וְרַמְאִיו
ז:י תומש) :מִרְצָמָ הַדְּבָא

«І сказали раби фараона до нього: Аж доки цей буде нам пасткою? Відпусти цих людей, і нехай вони служать Господеві, Богові своєму. Чи ти ще не знаєш, що знищений Єгипет?» (Вих. 10:7).

13. זגז - "артилерійський снаряд": це слово прийшло до нас не з Біблії, а з класичного її перекладу арамейською мовою- Таргума і з'являється в дуже складному вірші Єзекіїля 26:9. Зразок "ragaz" був запропонований Олександром Когутом у його словнику (Kohut, 1889, с.290) для позначення "каміння" . Лише у 1939 році ми знаходимо сучасне військове використання слова "снаряд" у брошурі, виданій військовою організацією Хагана "Infantry Section Leading" (на сторінці 34, друга

примітка). Повноцінне використання було завершено під час війни за незалежність у 1948 році (Шафрір, 2015).

14. Термін רכב - це термін з Танаху для позначення колісного транспортного засобу, який зазвичай використовують у військових цілях (Вихід 14:9, 15:19).

וְנָפְץ לַעֲבָד יִגְפֹּל תְּרִיחָהּ יִפְלַע וְלִיָּחַן וַיִּשְׂרְפוּ הָעֲרָפָה בְּכַךְ טוֹס־לֶכֶּם מִיְהִלֶּלֶע מִיָּחַן בְּתוֹא וּגְיִשְׁיוּ מְהִיחָהּ מִיִּרְצָמ וּפְדָרְטוּ"
(ט: די תומש)

«І гналися єгиптяни за ними, уся кіннота, колесниці фараонові, і комонники його та військо його, і догнали їх, як вони отаборилися були над морем, під Пі-Гахіротом, перед Баал-Цефоном» (Вих. 14:9).

15. קֶלֶךְ - "спис": прослідковується у першій та другій книгах Самуїла для позначення саме такого бойового приладдя.

2.2 Ключові терміни у вжитку ізраїльської армії

У наш час військова термінологія Армії оборони Ізраїлю (ל"צה , לישראל ההגנה צבא) стала все більш різноманітною і складною, з новими термінами і поняттями, що відображають усі її напрямки та види. Згідно з класифікацією З. Дубинця, надаємо перелік термінів:

Щодо військових рангів, то Ізраїльська армія має власну систему звань, яка є єдиною для армії, військово-повітряних сил і військово-морського флоту.

דָּרָגָה – "військове звання"

Для позначення звань **строкової служби** використовується термін "חוגרים" і до них входять наступні назви:

1. טוראי - "солдат, матрос"

2. טוראי רב - "старший солдат/матрос"
3. סמל - "молодший сержант, старшина II статті"
4. ראשון סמל, סמ"ר - "сержант старшина I статті"

Також можна виділити **звання понадстрокової служби**, тобто тих, хто вирішив залишитися в армії, але не проходили курс офіцерів. Івритом ця назва звучить "נָגְדִים דְּרֵגוֹת".

1. סמל-רב, רס"ל - "старший сержант/ головний старшина"
2. ראשון סמל-רב, רס"ר - "головний сержант/ головний корабельний старшина"
3. מתקדם סמל-רב, רס"ם - "штаб-сержант/ штаб-старшина"
4. בכיר סמל-רב, רס"ב - "майстер- сержант/ майстер- старшина"
5. משנה נגד רב - "старший майстер-сержант/ старший майстер-старшина"
6. נגד-רב, רנ"ג - "Головний майстер-сержант/ головний майстер-старшина"

До того ж, існує доволі широкий спектр для позначення рангів **офіцерів** (קצינים דְּרֵגוֹת):

קָצִין – офіцер

1. משנה-סגן, סג"ם - "молодший лейтенант"
2. סגן - "старший лейтенант"
3. סרן - "капітан/капітан-лейтенант"
4. סרן רב, רס"ן - "майор, капітан 3 рангу"
5. אלוף-סגן, סא"ל - "підполковник, капітан 2 рангу"
6. משנה אלוף, אל"ם - "полковник, капітан 1 рангу"
7. אלוף-תת, תא"ל - "бригадний генерал"
8. אלוף - "генерал- майор"
9. אלוף-רב, ל"ר - "генерал- лейтенант"

В ході дослідження одиниць лексики в мові іврит, які стосуються військових звань, було виявлено, що івриту притаманна акронімія у цій сфері. Багато звань представлені у вигляді аббревіатур, що безперечно є особливістю у мові.

Із назв зброї, військового спорядження та регалій можна виокремити такі терміни:

1. נֶשֶׁק - "зброя"
2. תְּחִמוֹת - "боєприпаси, амуніція"
3. צְבָא מְדִי - "військова форма"
4. קַסְדָּה - "каска, шолом"
5. כּוּמְתָה - "берет"
6. מִגֵּן אֶפּוֹד - "бронезжилет"
7. צְבָא נְעָלֵי - "армійські чоботи"
8. הוֹגֵר פְּנִקֵס - "солдатський квиток"
9. אֶקְדָּח - "револьвер, пістолет"
10. רוֹבֵה - "рушниця, гвинтівка"
11. צִיד רוֹבֵה - "дробовик"
12. מְקַלֵּעַ - "кулемет"
13. תְּרֵמִיל - "гільза"
14. מִקְסָנִית - "магазин"
15. קֵלִיעַ - "куля"
16. אָרְטִילֵרִיָּה - "артилерія"
17. פְּגָז - "артилерійський снаряд"
18. תוֹתָח - "гармата"
19. בּוֹקֵה - "ракетниця"
20. מְרַגְמָה - "міномет"
21. מוֹקֵשׁ - "міна"
22. רֵמוֹן - "граната"
23. פְּצָצָה - "бомба"
24. נֶפְץ - "детонатор"
25. טִיל - "ракета"
26. בְּלִיסְתֵי טִיל - "балістична ракета"

27. מל"ט, טייס ללא מטוס - "безпілотник"

28. סכין - "ніж"

29. קרב - "меч, шабля"

30. אלה - "дубинка"

31. אגרוד - "кастет"

32. מדמיע גז - "сльозогінний газ"

Щодо останнього пункту у класифікації військових термінів З. Дубинця, то назвами для збройних сил є :

1. היבשה חיל - "сухопутні війська"
2. חיל ים - "військово – морський флот "
3. אוויר חיל - "військово – повітряні сили"

Для назв військових одиниць використовуються такі терміни :

1. אוגדה - "дивізія"
2. בטיבה - "бригада"
3. גדוד - "батальйон, полк"
4. פלוגה - "рота"
5. מחלקה - "підрозділ"
6. צוות - "екіпаж, команда"

А для здійснення різноманітних стратегій та розробки тактик можуть використовуватися такі слова:

1. הגנה - "оборона"
2. מקלט, מחסה - "укриття"
3. נשקייה - "місце зберігання зброї"
4. סכנה - "небезпека"
5. מארב - "засідка"
6. מאבק - "бій"
7. קרב שדה - "поле бою"
8. התקפה - "атака"

9. האש קו - "лінія вогню"
10. מלכודת - "пастка"
11. טקטיקה - "тактика"
12. מבצע - "операція, воєнна кампанія"
13. קרב - "битва, змагання, боротьба"
14. תיקרררר - "брифінг"

Також нижче надаємо перелік термінів, згідно з класифікацією Ю. Лукіянука, котрий диференціює лексику відповідно до різних видів збройних сил.

- Лексика сухопутних військ охоплює велику кількість термінів, які використовуються для опису різних аспектів військової діяльності на суходолі. До її складу входитимуть види зброї, які ми пропонували раніше та наступні слова:

1. מרכבה, טנק - "танк"
2. יפ"ג - "джип"
3. משקיפת גיסות נושאית - "бронетранспортер (БТР)"
4. זלדה - "Zelda M113 APC"
5. קסמן - "Kasman M113 anti-riot APC"
6. מתנדב - "доброволець"
7. חייל - "солдат"
8. ביון - "розвідка"

- Військово – повітряні сили, тобто авіація, також мають притаманні їм терміни. Оскільки Ізраїль є однією з найбільш розвинених країн в галузі авіації, можна зробити висновок, що існує і безліч слів. Ось деякі з них :

1. טייס - "льотчик"
2. לייטר - "збити літак"
3. תעופה - "авіація"
4. דאון - "планер"

5. סיָהָרוֹר - "штопор (неконтрольоване обертання)"
6. נְחִיתָה - "приземлення"
7. מַפְצִיץ - "бомбардувальник"
8. אווירית התקפה - "авіаудар, повітряна атака"
9. קרב מטוס - "винищувач"
10. מְסוֹק - "вертоліт"
11. מְצַנֵּחַ - "парашут"
12. כְּנָף - "канаф"

- До термінів військово- морських сил належать :

1. אוֹנִיָּה, סְפִינָה - "корабель"
2. סִירָה - "лодка"
3. צוֹלְלֵת - "підводний човен, субмарина"
4. מִשְׁחַתָּה - "ескандерний міноносець"
5. מְטוֹסִים נוֹשֵׂאת - "авіаносець"
6. נְחַתָּה - "десантний корабель"
7. סֶפֶן - "моряк, матрос"
8. פְּרֵגַט - "фрегат"
9. סִיפּוֹן - "палуба"
10. מְפָרֵשׁ - "парус"

- Підрозділи зв'язку є невід'ємною частиною будь-яких збройних сил, забезпечуючи зв'язок, управління та командування між різними підрозділами. Завдання підрозділу зв'язку полягає в забезпеченні постійного та швидкого передавання інформації між підрозділами та встановленні зв'язку з артилерійськими, танковими, авіаційними та іншими підрозділами. Для цього підрозділи зв'язку використовують різні терміни, наприклад :

1. קֶשֶׁר - "зв'язок"
2. הַתְּקַשְׁרוּת - "зв'язок, з'єднання, комунікація"
3. מְשׁוּב - "зворотній зв'язок"
4. מ"מ, רדאר - "радар"
5. מכשיר קשר - "рація"
6. חֵיִשָּׁן - "датчик, сенсор"
7. כַּבֵּל - "кабель"
8. צִיְתוּת - "підслуховування"
9. סוּד - "секрет, таємниця"
10. בְּטִיחוּת - "безпека"
11. צוּפְן שֵׁם - "кодове ім'я"
12. לְתַאֵם - "координувати, узгоджувати"

2.3 Сленгові слова та вирази у сучасній військовій розмовній мові

Згідно з Concise Oxford English Dictionary (2006), сленг - це неформальна мова, яка частіше зустрічається в розмовній мові, ніж у письмовій, і, як правило використовується конкретними групами людей. Сьогодні сленг широко використовується в сучасному івриті та, поряд з використанням аббревіатур, є чи не найхарактернішою рисою мови ЦАХАЛу. Він також є найскладнішою частиною вивчення для сторонніх, оскільки це дуже вербальна традиція в досить закритій спільноті. Враховуючи той факт, що ізраїльська армія - це велика професійна спільнота, яка протягом тривалого часу перебуває під сильним впливом молодих чоловіків і жінок, зрозуміло, що підґрунтя для розвитку сленгу постійно присутнє. Крім того, солдати повертаються до громадянського суспільства з багатим запасом сленгу після закінчення військової служби (Hemmingby, 2011, с.51). Самі сленгові слова і словосполучення походять від різних процесів, таких

як скорочення, наголоси, використання евфемізму та іноземних запозичень (Kutscher 1982, 263). Отже, до сленгових термінів у ЦАХАЛі належать:

1. זָעִיר - "новоспечений солдат"
2. תּוֹתָח - "дуже хороший солдат, спеціаліст вищого класу"
3. חֶפְשָׁן - "безвідповідальний, лінивий солдат"
4. סְמֶרְטוּט - "ганчірка" : слабкий або ледачий воїн
5. מְסוּיִם זְמַן פָּרָק, מ"פּוּז - "кількість днів в армії, а точніше відлік днів до завершення служби"
6. מְנִיק"פּוּז - "людина яка знаходиться у армії надто довго"
7. זָעִיר וְשֵׁתָק, ז"ש - "замовчи малий, стули пельку салага": використовується у глузливому та образливому сенсі по відношенню до новачків
8. וּבְנִיק'ג - "той, хто потрапив на легке місце несення служби": службовець, що зазвичай не приймає участі у різних заходах та виїздах, проходить службу з фіксацією годин, як на цивільній роботі.
9. חֶפְשָׁן, פְּשׁוּט חַיִּיל - "солдат, що уникає тяжкої роботи"
10. חֲמִשׁוּשׁ, שִׁישִׁי-חֲמִישִׁי - "вихідний або звільнення, яке починається у четвер"
11. צְהוּב. (אהבה + צה"ל) - "дуже активний у армії"
12. שְׁחוּר - "жахливий"
13. מֶשֶׁק, קֶצֶין שְׁלֵא מִפְּקֹד - "командир, що не є офіцером"
14. בְּקוּ. - "приймально – сортувальна база" : призивний пункт, звідки солдат направляють до частин
15. מוֹרֵל, מוֹרְעַל עַל מוֹרְעַל - "отруєний любов'ю до армії, схилений на службі"

Отже, військовий сленг є важливим елементом військової комунікації, що впливає на ефективність, ідентичність та безпеку військовослужбовців.

Висновки до Розділу 2

Таким чином, ми розглянули та проаналізували велику кількість термінів, пов'язаних з військовим життям в Армії оборони Ізраїлю. Можна зробити висновок, що незважаючи на своє біблійне коріння, мова армії постійно розвивається та набуває сучасного вигляду, зберігаючи історію та традиції. Усі види військової лексики, притаманні різним сферам військової діяльності, дуже різноманітні та чисельні, а сленг має особливе місце у життєдіяльності та розмовній мові солдат.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Дослідження показало, що військова термінологія є важливим компонентом у мові іврит. Вона відіграє важливу роль в історії, культурному та соціальному житті країни та має свої особливості, які відрізняють її від термінології інших галузей. Оскільки у ході виконання даної курсової роботи було проведено глибокий аналіз військової історії Ерец-Ізраель, ми можемо стверджувати, що розвиток і модифікація слів, їх примноження та розповсюдження тісно пов'язані з постійними збройними конфліктами, які тягнуться ще з сивої давнини. Вивчення військової термінології необхідне для розуміння мови і культури Ізраїлю та допомагає військовим фахівцям більш ефективно спілкуватися і передавати важливу інформацію. Дане дослідження дало змогу більш детально зрозуміти військову термінологію іврит, її значення і розвиток, адже:

1. Нами було розглянуто і досліджено багато інформації про загальну термінологію.
2. Удосконалено знання про загальну та воєнну історію єврейського народу, який з плином часу створив свою незалежну державу.
3. Ми прослідкували унікальне історичне коріння термінів, його відображення в житті країни, та роль, яку військові відіграли у формуванні нації.
4. Поглибили свої знання про види військової термінології та підпорядкували слова мовою іврит під певні класифікації.
5. Проаналізували сленгові слова, як сучасну розмовну мову в Армії оборони Ізраїлю.

Загалом, вивчення військової термінології в мові іврит дало змогу краще зрозуміти роль іврит в національній обороні та безпеці, цінну інформацію про значення військової термінології в ізраїльському суспільстві та складнощі перекладу

військових термінів з однієї мови на іншу. Дослідження підкреслило важливість збереження і розвитку івритської військової термінології та постійних досліджень у цій галузі.

АНОТАЦІЯ

סיכום

וז היגולונימרטב שומישו תורצוויה קילהת רקח אוה ואשונ. תירבעה הפשב יאבצ חונימ לע אוה רקחמה נמז קרואל תירוטסיהה ותוחתפתה, ורוקמ רקח, יאבצה מילימה רצוא לש פיקמ חותינ איה הדובעה תרטמ ינרדומה שומישב תובשחתהו תילארשיה הרבחב הדיקפת תרדגה מג. תידוהיה תוברתה מע רשקהו. לע מידמול ונא. הירחאלו התעפוח ינפל לארשי תנידמב תומחלמ ושחרתה דציכ, חונימה יהמ נחבנ נאכ תא ריכנ ואוב. ך"נתב תויאבצ מילימל תואמגוד קהגנ ואוב. מגוויסו מייאבצ מיחנומ לש מינוש מיגוס מיצופנ גנלסו מילימ ולא: מוי ידמ אבצב מילימ מישמתשמ וב יסיסבה מילימה רצוא, ידוהיה מעה תודלות לעו לארשי לע בר עדימ ונדמל. וזה הדובעה תמלשה רחאל תואצות הברה ונלביק לע הברה ונדמל, מדימתמ מיניוזמ מיכוסכס ללגב דואמ השק היה הז נכש, תיאבצ הירוטסיה ללכ. מינוש מייארקמ מיטסקט דומיל תוכזב תויאבצ מילימ לש מייכ"נתה מישרושה רחא ונקחתה, היגולונימרט, ינרדומה אבצה לש רובידה תפש תא וחתני מה. יאבצה חונימה יגוסו תירבעה הפשב קלש עדיה תא רפש גנלס רמולכ

דומיל, ללכבו. תירבעה תא רתוי בוט קיבהל רוזעל הלוכי תמאב וז הדובעש קיסהל מילוכי ונא, נכל לכ ותוא רפשו קזחתל שי. הפשה תא מגו ומצע תא חתפל תנמ לע דואמ בושח תיאבצה היגולונימרטה נמזה

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Волков А. (2001). Лексикон загального та порівняльного літературознавства. -Чернівці: Золоті литаври, - 636 с
- Білозерська Л. П., Возненко Н. В., Радецька С. В. (2010). Термінологія та переклад. Навч. посібник для студентів філологічного напрямку підготовки. – Вінниця: НОВА КНИГА, – 232 с.
- Даніель Гордіс (2021). «Ізраїль. Історія відродження нації». Київ: Наш Формат
- Дубинець З.О (2015). Військова лексика в романі Р. Іванчука «Мальви». Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Вип. 73. С. 169–172.
- Карпенко Ю.О. (2006) Вступ до мовознавства. Київ: «Академія».
- Ковалів Ю. І. (2007). Термінологія // Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.-уклад. — Київ : ВЦ «Академія». — Т. 2 : М — Я. — С. 479.
- Крижанівська А. В. , Симоненко Л. О., Панько Т. І. та ін.(1984).Склад і структура термінологічної лексики української мови за ред. А. В. Крижанівської. – К.: Наукова думка. – 1984. – 196 с.
- Левицький В. В. Семасіологія /Вінниця : Нова книга, 2006. — 512 с
- Литовченко І.(2016) Динамічні процеси у військовій лексиці української мови (на зви зброї, амуніції, споруд) : монографія / Ірина Литовченко ; за ред. проф. Ж. В. Колоїз. — Кривий Ріг : Вид. Р. А. Козлов. — 206 с.
- Лукіяничук Ю.О (2017). Способи класифікації військових термінів. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». Вип. 66. С. 65–67. DOI: 10.25264/2519-2558-2017-66-65-67.

Стацюк Р.В. (2016). Основні підходи до визначення поняття "Термін" у сучасній лінгвістичній науці. Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія "Філологічні науки". Мовознавство. Том 2, №5, 2016

Томіленко Л. М. (2001) .Термінологічна лексика в сучасній тлумачній лексикографії української літературної мови: [монографія] / Л. М. Томіленко. – Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. – 160 с

Ahron Bregman (2010) . Israel's Wars. London: Routledge – 368p.

Allon, Yigal (1970). Shield of David: The Story of Israel's Armed Forces. London: Weidenfeld & Nicolson

Bierman, John and Smith, Colin (2001): Fire in the Night. Pan Books. London

Felber H. (1984). Terminology Manual. Paris: Unesco: Infoterm, 426p.

Hemmingby, Cato (2011). Modern Hebrew Conflict and Military Terminology: The Language of the Israel Defense Forces. Routledge, University of Oslo

Howard D., 1965. United States Marine Corps Slang. American Speech, 3.

Kutscher, Eduard Yechezkel (1982): A History of the Hebrew Language. The Magnes Press. Jerusalem.

M. Teresa Cabré. La Terminologia. La teoria, els mètodes, les aplicacions. Barcelona, Emúries 1992

Oren, Michael(2002) Six Days of War: June 1967 and the Making of the Modern Middle East. New York: Oxford University Press

Reinhard G. Kratz (2015). Historical and Biblical Israel: The History, Tradition, and Archives of Israel and Judah. Oxford University ,New York – 289p.

Scharfstein, Sol, (1997). Chronicle of Jewish History: From the Patriarchs to the 21st Century, p.231, KTAV Publishing House ISBN 0-88125-545-9

Shapira A. (2012). Israel: A History. Brandeis University Press, 2012 – 502 p.

אתר היהודית האנציקלופדיה עליה , *Портал електронної єврейської енциклопедії російською мовою* . Алія. Відновлено з : <https://eleven.co.il/state-of-israel/history-of-state/11732/>

מלחמת סיני, אתר, היהודית האנציקלופדיה, *Портал электронной еврейской энциклопедии* *російською мовою* . *Синайська кампанія* . Відновлено з : <https://eleven.co.il/state-of-israel/arab-israeli-conflict/13813/>

מלחמת ששת הימים, אתר, היהודית האנציקלופדיה, *Портал электронной еврейской энциклопедии* *російською мовою* . *Шестидення війна* . Відновлено з : <https://eleven.co.il/state-of-israel/arab-israeli-conflict/14808/>

אתר, היהודית האנציקלופדיה, *Портал электронной еврейской энциклопедии* *російською мовою* . *Ціонизם* . Відновлено з : <https://eleven.co.il/zionism/>